

YU ISSN-0352-5724/UDK 801(05)

ЗБОРНИК

МАТИЦЕ СРПСКЕ
ЗА ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

XLII

*ПОСВЕЂЕНО СЕЂАЊУ НА АКАДЕМИКА
ПАВЛА ИВИЋА*

НОВИ САД
1999

О АНТРОПОНИМИМА ГОРАЖДЕВЦА (КОД ПЕЋИ)

СВЕТОЗАР СТИЈОВИЋ

UDC 808.61-087 (497.115)

Крајак садржај. У раду је дат комплетан антропонимски систем у говору Гораждевца, највећег српског села у северној Метохији, с општим погледом на његово функционисање и прегледом садржине његових категорија: презимена (званичних и незваничних, укључујући и породичне надимке), званичних личних имена, хипокористика и личних надимака.

Кључне речи: антропоним, презиме (раније презиме, секундарно презиме), породични надимак, лично (званично) име, имена од словенских основа (народна имена), календарска (светачка) имена, именслов, фреквенција, хипокористик, надимак.

Гораждевац се налази око седам км југоисточно од Пећи, недалеко од Пећке Бистрице, са чије десне стране су и насеље и његов атар. То је старо село, које се помиње већ у повељи Стефана Првовенчаног манастиру Жичи 1220. године (Горажда вѣс), а помињаће се и касније, вековима, увек као српско село, и у средњем веку и у турско доба, 1455—1912 (уп., нпр., Радуновић 1991, 15—21 и даље).

Ономастичку грађу Гораждевца сакупио је аутор ових редова између 30. децембра 1975. и 5. јануара 1976. и 21. јануара и 1. фебруара 1976. године, углавном од старијих мештана, веома патријархалних и гостољубивих људи, који су му, свесни вредности овога посла, несебично помагали. У време сакупљања грађе у Гораждевцу је живело 198 српских породица, 181 стариначка (са предањем да овде живе „одвајкада” или да су им преци дошли у ово село, односно у ове крајеве, па касније прешли у Гораждевац, од 17. века до Првог балканског рата, углавном из Црне Горе) и 17 новијих досељеника из Црне Горе, од којих су 12 дошле директно у ово старо српско село (шест 1913. године, пет после Првог и једна после Другог светског рата), а пет у оближња насеља, из којих су овамо дошле шездесетих (три) и седамдесетих (две) година. Почетком 1976. године у Гораждевцу је, такође, живело дванаест циганских породица, досељених раније, седам муслиманских, српскога језика, досељених педесетих година 20. века из околине Бијелог Поља (две) и околине Плава (пет) и две шиптарске, досељене 1974.

За одличну сарадњу са Горажданима (чешћи етници су Горажданин и Горажданка, а ређи Гораждевчанин и Гораждевчанка; ктетици су горашки, чешћи, и гораждевачки, ређи) ваља захвалити, пре свега, данас покојном Крсту Крстовићу (Гораждевац, 1920 — Београд, 2000), који је с истраживачем обилазио информаторе, чија се имена овде наводе с по-

штовањем и захвалношћу: Димитрије Бешовић (1896), Марта Богићевић (1930), Данило Букумирић (1912), Илија Букумирић (1881), Љубица Видић (1925), Тодорица Влаховић (1910), Магдалена Вуканић (1915), Радосав Вукић (1923), Радомир Вуксановић (1935), Урош Вуксановић (1900), Челомир Губеринић (1938), Андрија Дабижљевић (1925), Антоније Дакић (1890), Душан Дашић (1910), Миливоје Дашић (1909), Ковиљка Деловић (1885), Лазар Доганџић (1925), Наста Дунић (1896), Мијушко Ђуровић (1902), Милић Здравковић (1914), Јанко Јанићијевић (1898), Милорад Јанџиковић (1905), Живко Јеремић (1895), Станоје Јеремић (1903), Живко Јовановић (1920), Јован Јововић (1893), Вукосава Јукић (1914), Зорка Кастратовић (1906), Раденко Кизић (1920), Јеремија Колашинац (1908), Милоје Колашинац (1907), Милић Крстић (1907), Милосав Максић (1888), Вучко Манојловић (1905), Милош Магуновић (1932), Милета Милетић (1919), Милош Милићевић (1910), Милован Миловановић (1904), Илија Миљановић (1905), Станица Павловић (1900), Божидар Петровић (1919), Милорад Портић (1928), Цвета Портић (1905), Обрад Радуловић (1909), Илија Стевановић (1902), Живко Симоновић (1908), Сретко Србљак (1914), Трифун Тодоровић (1910), Ратко Томић (1934) и Петкана Угреновић (1907).

Грађа која се у овом раду излаже сакупљана је, као што је већ речено, пре четврт века. Тада су се, наиме, стекли услови за ономастичка истраживања, пошто је у Српској академији наука и уметности основан Одбор за ономастику (октобра 1974). Први председник Одбора био је Милан Будимир, док су израда инструкција за рад на терену и руковођење истраживањима поверени професору Павлу Ивићу. Од 1975 (после Будимирове смрти) до краја 1981. председник Одбора била је Фанула Папазоглу, а од краја 1981. до 19. септембра 1999. године професор Ивић (од децембра 1999. председник Одбора је Милка Ивић). Јуна 1975. почело је систематско сакупљање ономастичког материјала у Србији, а прва насеља у којима су истраживања обављена била су села у околини Дечана и Пећи, међу њима и Гораждевац. Професор Ивић се, дакле, ваља то овде истаћи, заложио за теренска ономастичка истраживања, као и за њихов почетак баш у Метохији, у којој је положај Срба тада био веома тежак и из које су тихе реке исељеника текле према разним центрима централне Србије. Аутор овога рада имао је срећу да први пође на терен, у Љумбарду код Дечана, са писменим инструкцијама професора Ивића, као и да касније ангажује више сарадника за рад у Метохији и на Косову, односно у разним крајевима Србије, Црне Горе и ондашњих југословенских република Хрватске и Босне и Херцеговине. Као резултат ових истраживања настала је ономастичка картотека са близу 650.000 картица и објављене су хиљаде страница грађе и студија у Ономатолошким прилозима (књ. I, 1979 — књ. XIV, 1998), гласилу Одбора за ономастику Српске академије наука и уметности (главни уредник Павле Ивић), и другим публикацијама (о овоме опширније: Стијовић 1997). И, што је од огромног значаја за науку, сабрана је ономастичка грађа у говору Срба на Косову и у Метохији, чији је део објављен, те је послужио за поређење са историјском ономастиком и омогућио убикацију многих

средњовековних имена места (СТИЈОВИЋ 1988; СТИЈОВИЋ 1991, 30—31). Професор ИВИЋ је увек приоритет давао теренским истраживањима и објављивању грађе, истичући да се публиковани материјал може обрађивати и касније. Поштујући тај аспект свога учитеља, аутор овога текста прилаже странице о Гораждевцу, с комплетном грађом и општим погледом на њу.

Речено је већ да је Гораждевац старо српско село, у којем „постоји најстарија црква брвнара у Србији, подигнута у XVI веку” (РАДУНОВИЋ 1991, 18) и које има школу од 1898. године (исто, 23). Средина је патријархална, са очуваним народним обичајима. У време сакупљања ове грађе у Гораждевцу је било неколико породичних задруга (родитељи са два-три сина и њиховим породицама), са по петнаестак чланова, али и инокосних домаћинстава, у којима су остали само стари, док су млађи отишли за послом.

О говору села, који припада косовско-ресавском дијалекту (ИВИЋ 1985, 101), постоје три рада, два о лексици и један о творби (БУКУМИРИЋ 1983; БУКУМИРИЋ 1984; БУКУМИРИЋ 1992), али је сваки од њих посвећен одабраном предмету, а не монографском опису говора. И грађа чије излагање следи, записана у дијалекатској форми, употпуњује слику говора, о којем се ни овде неће расправљати, али ће се скренути пажња на црте које се у материјалу јављају недоследно. Наиме, у говору старинаца, са три акцента (два силазна и дуги узлазни), нема постакценатских дужина, те се оне, као и краткоузлазни акценат, односе на говор новијих досељеника (из Црне Горе). У говору старинаца *л* је испред *е* и *и* палатализовано (*Мил’ена*, *Мил’ица*), док је *љ* донекле отврдло и изједначило се са овим *л* (*Лил’ана*, *Лубица*). Ово *л’* ће се, иначе, у говору старинаца срести и у неким другим позицијама, очито, као елеменат хипокористичности (*Луње* — хипокористик од Милун, *Луна* — хипокористик од Милунка). Новији досељеници, међутим, чувају у свом говору и *л* у поменутој позицији (и свакој другој) и *љ* (*Милена*; *Љиљана*). Овде ваља напоменути да писање *ј* (нпр. *Мијуџко*, *Војо*, *Вујо*) и *џ* (нпр. *Миџо*, *Воџин*, *Радоџе*) обележава различиту пуноћу гласа о којем се ради. Мора се, међутим, констатовати да ова пуноћа варира и у оквиру примера обележених истим знаком, као и то да је могућ изговор истог примера и на други начин (с јачом или слабијом пуноћом одговарајућег гласа). Треба, на крају, рећи и то да се овде основни тип хипокористика мушког рода, са дугоузлазним акцентом на првом слогу, завршава на *-о* и мења по првој врсти (ном. *Міџо*, ген. *Міџа*, датив *Міџу*, присвојни придев *Міџов*); изузетак је име српског светитеља, које се завршава на *-а* и мења по старој *а*-деклинацији (ном. *свѣтѣи Сѣва*, ген. *свѣтѣѣ Сѣвѣ*, датив *свѣтѣѣм Сѣвѣ*). Као ови облици (на *-о*) мењају се и хипокористици типа *Рѣде* (ген. *Рѣда*, датив *Рѣду*, присвојни придев *Рѣдѣв*).

У даљем тексту излаже се, по категоријама, комплетна антропонимска грађа, с релевантним подацима о њој и неким погледима на њу у целини и њене поједине елементе.

Презимена

У списак који следи унета су званична презимена (у даљем тексту П), тзв. секундарна презимена (незванична породична имена појединих делова некога рода, свакако млађа од званичних презимена којима припадају — СП), ранија презимена (РП) и породични надимци (ПН), с бројем породица и подацима о пореклу, слави и др. Списак садржи следеће облике: *Анђел'ић*, СП двеју породица Портића; *Бешд'вић* П, две породице (дошли 1924. из Братоножића; слава Свети Ник'ола); *Бојићевућ* П, једна породица (некада давно дошли из Црне Горе у Гораждевац, а одавде средином 19. века прешли у суседно село Добри До, да би се вратили 1966; славе: Свети Ник'ола и Свети Ник'ола л'етњи); *Букум'рић* П, 14 породица (некада давно дошли су из Братоножића у Бело Поље код Пећи, одакле су нешто касније, још пре Велике сеобе Срба, прешли у Гораждевац, с тим што су им се неки рођаци касније преселили; шест породица носи три секундарна презимена: Зар'овић, Мик'овић и Нед'овић; славе: Свети Ник'ола, Свети Ник'ола л'етњи); *Булај'овић* РП Колашинаца; *Вајм'еш*, ПН Крстића, Манојловића, Миловановића и Петровића; *Видић* П, једна породица (дошли су из Братоножића 1922; слава Ник'од'л'ан); *Влах'овић* П, једна породица (дошли 1922. из Роваца; слава Свети Л'ука); *Вук'анић* П, три породице (дошли из Шекулара средином 19. века; славе: Свети Ј'ован и Свети Сава); *Вукић* П, једна породица (дошли 1934. у Радоњић код Баковице из Слатине у Васојевићима, а у Гораждевац прешли 1966; славе: Свети Ар'анђео и Свети Лес'ендрије); *Вуксановић*¹ П, две породице (дошли некада давно из Црне Горе, славе: Свети Ник'ола и Свети Ник'ола л'етњи); *Вуксановић*² П, једна породица (дошли 1923. из Мораче у суседно село Брежаник, а у Гораждевац прешли 1975; слава Ар'анђеловд'ан); *Вуче'ић* П, једна породица (потичу од Колашинаца из овог села, па два рођена брата носе различита презимена, Колашинац и Вуче'ић; слава Митровдан); *Га'ић*, СП Дакића (тврде да је настало по мушком претку, који се звао Гага); *Губер'инић* П, једна породица (домаћин дошао 1958. „са Се'оца код Андријевице“ и овде зазноао породицу; слава Свети Ар'анђео); *Дакић*//*Дакић* П, 16 породица (дошли „некада давно из Шекулара“, славе: Свети Ј'ован и Свети Сава); *Дачић* П, 16 породица (преци 10 породица доселили су се око 1820. из Шекулара у оближњи Брестовик, одакле су у Гораждевац дошли око 1880. и до почетка 20. века живели у породичној задрузи, док су преци осталих шест породица из Шекулара дошли 1913; ПН Шекуларец и Шу'јовић; славе: Свети Ј'ован и Свети Ил'ија); *Дед'овић* П, две породице (дошли крајем 19. века из Васојевића; славе: Свети Ал'ес'ендрије и Ар'анђеловдан); *Димитрије'вић* П, једна породица (дошли 1925. из Црног Врха код Пећи, а тамо су им преци живели „одвајкада“: славе: Свети Ј'ован и Свети Сава); *Дојан'чић* П, три породице (дошли 1948. из оближњег села Сврке, у којем су им преци живели „одвајкада“; славе: Свети Ј'ован и Свети Ј'ован л'етњи); *Дошл'ак*, ПН Милићевића; *Ду'нић*//*Дунић* П, једна породица (у Гораждевцу живе „одвајкада“; од њих потичу Стевановићи у овом селу; славе: Свети Ал'емпије и Бур'ћевдан);

Бурџанин, ПН Милетића (в. тамо); *Бурџовић*¹ П, једна породица (дошли 1922. из Пјешиваца; слава Зачеће Светога Јована Крститеља); *Бурџовић*², в. Радуловић, *Зарџовић*, в. Букумирић; *Заћанин*, ПН Јововића, по месту ранијег боравка (оближње село Заћ, тј. Захаћ); *Здравковић* П, шест породица (чувају предање да су од њих у Гораждевцу старији само Србљаци; славе: Свети Алѓмпие и Бурџевдан); *Јанџицевић* П, једна породица („некада давно” дошли у Метохију из Бјелопавлића, у село Благаје, из којег су касније прешли у Требовић, а из Требовића после Другог светског рата у Гораждевац; славе: Света Пѓтка и Света Пѓтка лѓтња); *Јанџиковић* П, једна породица (кажу да су им преци дошли некада давно из Љешкопоља; славе: Свети Бѓрђе, 16. XI, и Бурџевдан); *Јеремџ*¹ П, 11 породица (овде живе „одвајкада”; славе: Свети Бѓрђе, 11. XI, и Бурџевдан); *Јеремџ*² П, две породице (два сина дошла као доводи са мајком у Гораждевац из оближњег Дреновца; раније презиме им је Савић, а ово су узели по оцу; један брат задржао је старе славе, Бурџицу и Бурџевдан, а други је за главну славу узео очухову, Свети Алѓмпие, а за малу задржао велику славу својих предака, Бурџицу); *Јованџовић*¹ П, једна породица (овде су „одвајкада”; славе: Свети Никѓла и Свети Никѓла лѓтњи); *Јованџовић*² П, једна породица (потичу од фамилије Колашинац у овом селу, чије презиме и даље носи домаћин, док му је син са ужом породицом узео ново, по свом деди; слава Митровдан); *Јѓвџовић* П, три породице (дошли средином 19. века из оближњег села Захаћа, због чега имају породични надимак Заћанин, а у Захаћу су живели „одвајкада”; славе: Свети Никѓла и Свети Никѓла лѓтњи); *Јѓлѓвић*, СП једне породице Србљака; *Јукић* П, две породице (дошли из Божића код Андријевице у Радоњић код Ђаковице 1933, а отуда у Гораждевац прешли 1966; славе: Свети Аранџио и Свети Алесѓндар); *Касџираџовић* П, две породице (око 1850. дошли из Васојевића у оближњи Захаћ, одакле су нешто касније прешли у суседни Брежаник, заселак Ораше, а почетком 20. века из Брежаника у Гораждевац; славе: Свети Алѓсѓндрије и Аранџеловдан); *Киџић* П, једна породица (дошли са Косова поља крајем 17. века „у Дол’њи Петрч”, оближње село, а у Гораждевац прешли 1988; слава Свети Бѓрђе (16. XI); *Колаџинац* П, пет породица (дошли почетком 19. века из Роваца, а воде порекло од Булатовића; отуда су побегли због крвне освете, па су променили и славу, Светога Луку, и презиме; од њих потичу Вучетићи и Јовановићи² у овом селу; слава Митровдан); *Крџић* П, осам породица („некада давно” прешли су из Дробњака у Шекулар, а из Шекулара крајем 18. века у оближње село Сугу, из којег су се у Гораждевац доселили 1880; од њих потичу Миловановићи у овом селу; славе: Бурџевдан и Свети Илѓица); *Крџиџовић* П, пет породица (преци су им „некада давно” дошли „ис Коњуа” код Андријевице у суседно село Почешће, а у Гораждевац прешли око 1880; славе: Свети Алѓсѓндрије и Свети Аранџео); *Максић* П, осам породица (у Метохију дошао „Максо Миџовић из Мурине” око 1840. и десетак година живео по околним селима, а онда се населио у Гораждевац, раније презиме им је Миџовић, а ранија слава Аранџеловдан; славе: Свети Алѓсѓндрије и Свети Аранџео); *Манѓловић* П, десет породица („некада давно” из Хер-

цеговине се доселили у Шекулар, а из Шекулара у Гораждевац прешли средином 19. века; славе: Бурфевдан и Ил'индан); *Майџуновић* П, једна породица (дошли 1928. из Даниловграда у суседно село Дубовик, одакле је домаћин седамдесетих година прешао у Гораждевац као учитељ; слава Света Пётка); *Миџовић*, П домаћина једне породице Максића (он је задржао старо презиме, а његова породица, као и сви рођаци, узела је ново, славе: Свети Ал'есендрице и Свети Аранџео); *Микарић* в. Тодоровић, *Микдовић*, в. Букумирић, *Мил'еџић* П, једна породица (Миливоје Милетић, каснији учитељ и парох гораждевачки, пребегао је у Гораждевац из околине Плава 1890, из места „Ђурицка Ријека”, по којем му потомци носе надимак, и овде засновао породицу; славе: Свети Ал'емпице и Бурфевдан); *Мил'ићевић* П, четири породице (дошли крајем 17. века из Шекулара, из братства Армуша, у Црни Врх код Пећи, одакле су у Гораждевац прешли крајем 19. века; славе: Свети Јован и Свети Ил'ица); *Миловањдовић* П, две породице („некада давно” прешли су из Дробњака у Шекулар, а оданде у Сигу код Пећи крајем 18. века, да би се у Гораждевац населили 1880. године; потичу од овдашњих Крстића; славе: Бурфевдан и Свети Ил'ица); *Мил'ановић* П, три породице (доселили се из Црне Горе око 1770. године; славе: Свети Никџла и Свети Никџла л'етњи); *Мирковић*, в. Радловић, *Неџдовић*, в. Букумирић; *Николџакић*, СП Дакића (према претку Николи, који је дошао из Шекулара); *Павловић* П, четири породице (дошли „некада давно” из Црне Горе; славе: Свети Јован и Свети Јован л'етњи); *Пајдовић*, СП Дедовића; *Пејковић*, СП једне породице Србљака; *Пејровић* П, шест породица („некада давно” прешли из Дробњака у Велику, а из Велике у Гораждевац средином 18. века; славе: Бурфевдан и Ил'индан); *Пџрџић* П, 18 породица (потичу из Шекулара, одакле су се преци 17 породица доселили средином 19. века, док је једна дошла 1969, чувају предање да су им преци носили презиме Рајковић; славе: Свете Врачи и Свете Врачи л'етње); *Радловић* П, три породице (дошли су средином 19. века из села Мезгала у Шекулару, где су им преци носили презиме Мирковић па Ђуровић, док су данашње добили у Гораждевцу; славе: Свети Јован и Свети Сава); *Рајковић*, в. Портић; *Рал'џевић*, СП две породице Здравковића; *Решчић*, ПН Вуксановића² (кажу да их овако зову по претку којег је деда звао Решка, јер је био „јак мал'и”); *Савић*, РП Јеремића²; *Симџновић* П, осам породица („некада давно дошли из Црне Горе”; славе: Света Пётка и Света Пётка л'етња); *Србл'ак* П, пет породица (кажу да су „некада давно дошли из Горажде, тамо негде ка к Босне”, сви мештани их сматрају најстаријим становницима овога села, славе: Бурфевца, 16. XI, и Бурфевдан); *Стевањдовић* П, две породице (потичу од Дунића у овом селу, те их и даље зову Дунићима, и тврде да овде живе одвајкада; славе: Свети Ал'емпице и Бурфевдан); *Тодџрџовић* П, три породице (дошли у Гораждевац крајем 18. века из Мезгала у Шекулару; раније презиме им је Микарић; славе: Свети Јован и Свети Сава); *Тџмић* П, једна породица (дошли 1969. из околине Клине, где су, у селу Дуге Њиве, живели „одвајкада”; слава Свети Бџрџе, 16. XI); *Ујрџевић* П, једна породица (дошли средином 19. века из Шекулара; славе: Свети Јован и Свети Сава); *Ше-*

куларац, ПН Дашића, по месту, у Васојевићима, из којег су се доселили; Шујдовић, ПН четири куће Дашића.

На основу општег погледа на изложени списак може се закључити да су наведени облици настали од личних имена, углавном мушких, ређе женских, и разних личних надимака, нпр. *Доѓанџић* (према занимању), као и да се међу презименима може срести етник (*Колашинац*) или творевина с етнимском основом (*Србљак*). Презимена су у Гораждевцу, иначе, формирана углавном у другој половини 19. и почетком 20. века, те се на основу њих може сагледати сразмера између тадашњих имена од словенских основа и оних која су у српски именослов ушла преко хришћанства, као и удео других облика у именослову. Наравно, неке форме заслужују посебну творбену и етимолошку анализу, што је, свакако, ван концепције овога рада. Овде, међутим, ваља поменути примере као презимена *Крсџић* и *Крсџовић* (оба староседелачка; преци носилаца првог дошли су у Метохију крајем 18. века, а другог — „некада давно”, и једни и други из Црне Горе), која говоре о два облика мушког имена у основи (*Крсџа* и *Крсџо*), ако први облик није настао од женског имена *Крсџа* (што потомци искључују), које у Гораждевцу није потврђено ни као званично име ни као хипокористик, али јесте, како показује РЛИ, у разним нашим крајевима. Ни облици *Гаѓић*, *Дакић*, *Дунић* и *Кизић* не могу помоћи решењу овог проблема. Информатори, наиме, тврде да је први од ових облика настао према мушком претку, који се звао Гага, док за остала три облика не знају. Ова тврдња, међутим, може бити донекле тачна, што би значило да је предак био *Гаѓа*, а не *Гађа*, а да је промена квантитета и квалитета акцента уследила касније. Ова појава (промена акцента), уосталом, среће се у говору Гораждевца, па и у грађи која се овде излаже има таквих случајева, а и само презиме носилаца овога секундарног презимена јавља се у два акценатска лика: *Дакић* и *Дакић*. Што се тиче РЛИ, овај најкомплетнији српски именослов доноси облике (истина, без акцента) од којих су могла настати прва три презимена, и то форме *Гаѓа* и *Дака* и као мушко и као женско име, а форму *Дуна* као женско, док образовање *Киза* не бележи. Ако су оба презимена патроними, могуће је да је прво (*Крсџић*) настало, супротно месном говору, у администрацији (црквеној или државној). Претпоставку да се ради о административном уобличавању презимена *Крсџић* могло би појачати овдашње презиме *Максић*, чији је родоначелник „Максо Максимовић” дошао, према информатору Милосаву Максићу (1888), „из Муринае” (код Плава) око 1840. године. Иначе, облици антропонима који нису у складу с говором места срећу се понекад и у другим крајевима, нпр. у Бураковцу код Истока *Перовић* (Стијовић 1981, 311) и у Муштутишту и Деловцима код Суве Реке *Божовић* (Стијовић 1994, 177). Ни у једном од ових места, наиме, не граде се помоћу суфикса *-ов-* патроними од хипокористика од којих су направљене две поменуте форме, а у Бураковцу код старинаца, што су и поменути Перовићи, не постоје ни хипокористици овога типа на *-о*, него искључиво на *-а*, те се може претпоставити да су два поменута презимена настала у канцеларији неког чиновника досеље-

ног из зоне са оваквим презименима и придевом на *-ов* одговарајућих хипокористика.

Лична имена

У Гораждевцу су записана сва лична имена мештана, с потребним напоменама, а редовно је бележена и њихова фреквенција, која се овде означава бројем после антропонима (форме без броја значе једно јављање). Код нових или на било који начин неуобичајених облика донета је (у загради) година рођења носиоца имена, а назначено је и ако форма означава секундарно име (овако се именује појава да особу која је крштена под једним именом сви зову другим именом, и то таквим које се не може свести на хипокористик). Следе мушка, па женска званична имена:

Ал'ександар 4, *Андрија* 4, *Анђелко* 4, *Аниџнице*, *Аранђео* (1950), *Арсенице* 2, *Блајоце* 4, *Блајико*, *Бџбан* 2 (деца рођена после 1966), *Бџолуб* 4, *Бојдсав*, *Божидар* 10, *Бџрис* (1954), *Борислав* 6, *Бџрко* 2 (деца рођена после 1966), *Бџико* 2, *Бранимир* 2, *Бранислав* 5, *Бранко* 7, *Брајићмир* (1964), *Будимир* 2, *Василице*, *Вел'имир* 4//*Вел'имир* 1, *Веселин*, *Весел'инко*, *Веско* 8, *Винко* (1970), *Вийтомир*, *Владан*, *Владимир* 4//*Влад'имир* 1, *Владо*, *Вџин*, *Вџкан* 3, *Власићмир* 5, *Вујадин*, *Вука*, *Вукадин*, *Вукмир*, *Вуко*, *Вукоце* 3, *Вукоша*, *Вуксан* 3, *Вучеша* 2, *Вучко*, *Гл'иџорице*, *Гџоко*, *Гџуб*, *Гџоран* 13, *Дамл'ан*, *Дане* (мајка му је Српкиња из Босне), *Даницел* (дете), *Данило* 3, *Дарко* 3, *Дејан* 11, *Десимир* 3, *Дим'ирице* 5, *Добривоце*, *Драјан* 15//*Драјан* 1, *Драјин*, *Драјић*, *Драјица* 2, *Драјо* 3, *Драјоце*, *Драјолуб* 7, *Драјомир* 5, *Драјослав*, *Драјушин* 4, *Драјико*, *Душан* 3//*Душан* 2, *Душко*, *Бџрђе* 5, *Жарко* 3, *Жел'ко* 2, *Живко* 8, *Звездан* 2//*Свездан* 1, *Звонимир* 2, *Звонко* 1//*Свонко* 1, *Здравко* 2, *Злајан*, *Злајимир*, *Злајико* 5, *Зџоран* 15, *Свездан*, в. *Звездан*, *Свонко*, в. *Звонко*, *Иван* 4, *Иџор* 2 (деца), *Ил'ија* 11, *Јајоц*, *Јанко*, *Јаћим*, *Јеремија* 4, *Јџван* 9, *Јџвица*, *Јутомир* (1959), *Јуослав* 2, *Косић*, *Красимир* (1950), *Крсић* 3, *Лазар* 3, *Лука*//*Лука*, *Лубица* 6, *Лубџмир*//*Лубџомир*, *Марко*, *Мајшан*, *Миџодрај* 9//*Миџодрај* 2, *Миџомир* 10, *Мијушко*, *Микайл'е*, *Микајло* 2, *Миладин* 6, *Милан* 12//*Милан* 3, *Миланко*, *Мил'е* 2, *Мил'енко* 2, *Мил'еша* 8 (и једном као секундарно име уместо Владимир), *Мил'џбор* (1959), *Мил'џоце* 9, *Мил'ија*, *Мил'ијанко* 3, *Мил'исав* 5, *Мил'ић* 8, *Мило*, *Милован* 11//*Милован* 1, *Милоце* 6, *Миломир* 4, *Милорад* 11//*Милџрад* 4, *Милосав* 8, *Милош* 11, *Милуц*, *Милушин* 7, *Мил'ан*, *Мил'ко* 4//*Мил'ко* 2, *Мираш*, *Мирко* 5, *Мирко* 2, *Мирослав* 4, *Мићо* 2, *Младен* 2, *Мџмир*, *Момчило* 8//*Мџмчило* 1, *Небојша* 4//*Небојша* 1, *Недел'ко* 2//*Недел'ко* 1, *Ненад* 10, *Никџдин*, *Никџла* 2, *Нџвак*, *Нџвица*, *Обрад* 3, *Павл'е*, *Петшар* 5, *Петико*, *Предрај* 2, *Раде* 5, *Раденко*, *Радивоце*//*Радивоце*, *Радисав* 2, *Радџован* 7, *Радџоце* 6, *Радџица*, *Радџико* 4, *Радџман*, *Радџомир* 8, *Радџња* 2, *Радџосав* 5, *Радџослав*, *Радџоц*, *Рајко* 3, *Рако*, *Ранђелко*, *Ранко* 8, *Рајико*, *Рисић*, *Саџво* 3, *Саџша* 7 (најстарије дете рођено 1971), *Свешислав* 3, *Свешо* 3, *Свешџзар* 3, *Симо* 2, *Славица* 6, *Слаџво* 4, *Слаџволуб* 4, *Сло-*

бодан 6//Слободан 2//Слободан 1, Сјасоје 2, Срџан 8, Србол'уб 3, Срејко 2, Сјанислав, Сјаница, Сјаноце, Сјеван 3, Тикомир 2, Тодор, Томислав 4, Трифун 3, Урош, Цветико 5, Часлав 4, Чедомир 6//Чедомир 1; Адалајда (1972), Анјел'ина 3, Анђа 3, Анка 3, Бил'ана 5, Блажсјенка 2, Божидарка, Бојана 2, Борка 5, Босил'ка 3//Босил'ка 2, Бранка 13, Бранкица, Будимка, Вал'енијина (дете), Васил'ија, Васил'ка, Вел'ика 3, Вера 2, Вера, Верца 10, Весел'инка 2, Весна 8, Вида 2, Видосава, Викидрија 1 (1926)//Викидрија 1 (дете), Винка 2, Вицол'еиша 3//Вицол'еиша 1, Владанка (1956), Воджа, Вукадинка, Вукица 2, Вукосава 3, Гордана 2//Гордана 1, Горица 6, Грана, Гроздана 2, Даницела 2//Даницела 1, Даница 4, Даринка 4, Деса, Десанка 7, Добрила 3//Добрила 1, Добраца 2, Досиша, Досијана, Драја 3, Драјана, Драјиња 2//Драјиња 1, Драјица 11, Драјина, Душанка 8, Бурђа 4, Зајорка, Звездана, Злаиша 2, Злаијана, Зорана, Зорица 11, Зорка 2, Ивона (1974), Ил'инка 2, Ирена (дете), Јаворка, Јагода, Јана, Јасна, Јел'ица (1953), Јелка, Јел'ена 4, Јел'ица 2, Јованка 6, Јул'ија, Јулка 3, Каиша, Каширица 2, Кајица, Ковил'ка, Коса 2, Крсјица//Крсјица, Л'ејосава 7, Л'идија 4, Л'ил'а, Л'ил'ана 12//Л'ил'ана 1, Л'убинка 3, Л'убица 10//Л'убица 1, Л'уйка, Мајдал'ена, Мал'ина 2//Мал'ина 2, Марија 5, Марина 4, Марша 3, Мицомирка 5, Мика (дете), Микица 3, Мила, Миладинка, Милана (1968), Миланка 9, Мил'ева 3, Мил'ена 13//Милена 1, Мил'ијана 11//Мил'ијана 1//Милијана 1, Мил'ица 20, Мил'ка 3, Мил'ојка 2, Милосава 4, Милунка 6, Мира 2, Мирјана 4, Мирка 3, Мирка 2, Мирославка, Мишира 3, Мишира 1, Младена 3, Младенка, Мдмира 10, Мдмирка 6, Мдника (1971; рођена у Немачкој), Моравка, Нада 4, Надица 2, Насиша, Наиш'ија, Наиш'ица 3, Невенка 3, Неда, Неранца, Никол'еиша (1937), Олиа 4, Олица, Оливера 2, Пана, Перса, Пејканка 3, Пешира, Равиц'ојла (секундарно име уместо Јулка; родитељи желели име Равијојла, које кум није хтео, него детету дао име Јулка, које, опет, родитељи нису прихватили), Рада 2, Радмила 6, Рад'ојка 3, Радосава 3, Радунка 4, Рајка 4, Рајка 5, Раица 5, Рисима 2, Розеиша (1971), Росанда, Ружа 5, Ружица 2, Руска 3 (две рођене 1953. и једна 1957), Савеиша 2, Савка, Сања, Свеил'ана 11 (најстарија рођена почетком педесетих година), Сјенка 4, Сјмка 4//Сјмка 2, Сјнђа (1935), Сл'ава, Сл'авица 11, Сл'авка, Сл'авол'уйка, Сл'авана 7//Сл'авана 1, Слободанка 2, Снежана 6 (деца), Соња 5, Сребра (1933), Срејана (1949), Сјајка, Сјамена 5, Сјаина 7, Сјанија, Сјанимирка 2//Сјанимирка 1, Сјанисава, Сјанка, Сјаница 10, Сјан'ојка, Сјанојана, 2, Сјан'ојна, Сузана 4 (деца), Ташијана, (1970), Ташијана (1975), Тијана (1972), Тодорица (1910; рођена у Ровцима, Црна Гора), Тодорка, Цветиша 7, Цмил'а, Цмил'ана.

Дати списак, у којем је нешто више мушких него женских имена (196 : 187), показује да већину ових антропонима чине изведенице од словенских основа, мањи део облици који су у српски именослов ушли преко хришћанства и најмањи разне новије позајмљенице. Најчешће основе су Мил-, Рад-, Драг- и Вук-, од којих су прве три најучесталије и у Дечанским хрисовуљама, само обрнутим редом (Драг-, Рад-), на трећем месту Добр- и Мил-, затим Браш-, док основа Бук-, односно Влк-, спада међу мање фреквентне (Грковић 1983, 46—70), док је на зет-

ско-хумско-рашком простору на почетку турскога доба ситуација следећа: најфреквентније су основе *Рад-*, *Влк-*, *Боџ-*, *Мил-*, *Бра-* и *Влад-* (Пешикан 1984, 107). И најфреквентнији облици припадају првој категорији, тј. образовањима од словенских основа, што је као пракса већ запажено у овим крајевима, на шта ће се указати касније. У Гораждевцу, наиме, међу ликовима који се јављају десет и више пута, а таквих је по тринаест мушких и женских имена, само су две позајмљенице: *Илија*, јавља се 11 пута (претходе му *Драган* са 16, *Зоран*, *Милан* и *Милорад* са по 15, *Горан* са 13 и *Милован* са 12 јављања, *Дејан*, *Миодраг* и *Милош* долазе по 11 пута, а следе, са по десет јављања, преведеница са грчког *Бождар*, *Миодраг* и *Ненад*) и *Љиљана* — 13 пута (претходе јој *Милица* 20 и *Милена* 14, *Бранка* и *Миљана* долазе по 13 пута, а после њих су *Драгица*, *Зорица*, *Љубица*, *Свешлана* и *Славица*, са по 11, и *Верица*, *Момира* и *Славица*, са по десет јављања). У два села Метохијског (Пећког) Подгора (Црколезу и Бањи) имена од словенских основа још су изразитија. Тамо, наиме, међу 17 мушких и 26 женских антропонима нема календарских имена: сва су од словенских основа, српска народна, с једном преведеницом са немачког — *Снежана* (Стијовић 1996, 167—168). Интересантно је и то да се спискови најфреквентнијих имена у Гораждевцу и поменути два подгорска села веома разликују, тако да се од 17 најчесталијих мушких у Црколезу и Бањи у Гораждевцу јављају само три (*Зоран*, *Милан* и *Милош* — тамо на 9, 10. и 12. месту), а од 26 женских — четири (*Милена*, *Славица*, *Зорица* и *Сћаница* — тамо на 6, 7, 14. и 25. месту). Ваља поменути и чињеницу да се најчесталије мушко (*Драган*) и најчесталије женско (*Милица*) име у Гораждевцу у Црколезу и Бањи не налазе у поменутиим списковима, тј. међу 17, односно 26 имена. Исто тако, једино „профилактичко” име од оних што се дају да се „стане” са рађањем женске деце међу најчесталијима у Гораждевцу јесте *Сћаница*, док облика из ове категорије на списку најфреквентнијих антропонима у Црколезу и Бањи има осам: *Сћана* (треће од 26 места), *Досћана* (четврто), *Сћанка* (дванаесто), *Сћајка*, *Сћаника*, *Сћанимирка*, *Сћаница* и *Сћаномирка* — од 22. до 26 (Стијовић 1996, 168). Реалне су, дакле, специфичности именослова и мање удаљених насеља истога говора (каква су Гораждевац, Црколез и Бања, где су друга два села удаљена од првог четрдесетак км), док се у разним крајевима могу наћи велике разлике кад је у питању фонд најчешћих антропонима, а посебно када је реч о односу календарских имена и образовања од словенских основа (уп., нпр., сремско село Нештин, у којем календарска имена спадају у најфреквентнија: *Јован*, *Петар* и *Никола* су друго, треће и четврто од мушких, прво је народно име *Милан*, на петом месту су *Лазар* и *Сава//Саво*, са народним именом *Душан*, а на шестом *Илија*, *Коста* и *Тодор*, са народним именима *Драган* и *Зоран*; од женских су *Јелена* и *Софија*, на трећем и четвртом месту, прво, друго и пето су народна имена *Милица*, *Љубица* и *Милена*, на шестом месту је *Кашница*, као и преведеница са грчког *Нада*, добијена у прошлом веку од Руса — Бошњаковић 1987, 316—318; Стијовић 1996, 168).

Списак личних имена у говору Гораждевца даје многе елементе за разне коментаре, поређења и закључивања, али се концепција овога рада ограничава на исцрпно презентовање материјала и општи поглед на њега. Овде ће, зато, још бити издвојена званична лична имена којих у РЛИ нема, те самим тим значе нову грађу за израду речника српских личних имена. Таквих облика укупно је седам, један мушки и шест женских антропонима: *Ранђелко* (РЛИ доноси мушке антропониме *Ранђел* и *Ранђео* и слабо потврђену женску форму *Ранђелка*); *Адалаида* (1972), *Ивона* (1974), *Ирена* (1973), *Моника* (1971; рођена у Немачкој), *Розејша* (1974) и *Срејшана* (1949; РЛИ има „Сретена, женско име према мушком Сретен“). Очито, прво и последње од ових имена варијанте су старих облика из српског именослова (*Ранђелко* позајмљенице из грчког *Ранђел*, а *Срејшана* српског народног имена *Срејшена*), док осталих пет антропонима припадају фонду нових позајмљеница из западних језика, које су, у сваком случају, помодна и споредна појава у српском ономастикону.

Хипокористици

Као и остале антропонимске категорије, у Гораждевцу су записани сви хипокористици до којих се могло доћи. Неке, наиме, нису знали у једној средини (у кући и суседству, нпр.), те се за њима трагало у другој (у школи, нпр., или каквом ужем друштву). Ређе су особе у овој средини без хипокористика, доста их је са два, а има их и са три оваква именовања. У даљем тексту доноси се списак свих записаних хипокористика, с бројем јављања (ако је облик записан више од једанпут) иза облика (испред заграде) и именом од којег је хипокористик направљен или којему је придодат (у загради); ако се хипокористик односи на више имена, испред заграде се даје број укупног јављања, а у загради се доносе одговарајућа имена, с бројевима после њих, који означавају учесталост хипокористичког лика (и овде, ако се јавља више од једном) од датог антропонима.

Значајан број ових хипокористика није нађен у РЛИ, што је и разумљиво, јер је у питању Речник личних имена код Срба, а не речник хипокористика, иако се у њему нашао одређен број хипокористичких форми, свакако у функцији званичних личних имена. Сви облици којих нема у РЛИ, укључујући и оне чије алтернативне творевине овај речник доноси (нпр. *Гоца*, према *Гоцо* у Гораждевцу), самим тим што се у њему не даје акценат, сматрају се непотврђеним у овом антропонимском лексикону, те се доносе курзивом, као материјал за израду хипокористика или личних имена у ширем смислу, те нема потребе за њихово издвајање из списка који следи:

Андро 2 (Андрџа), *Арсо* (Арсеније), *Ацко* (Арсеније), *Ацо* (Властимир), *Баја* (Благоје), *Бадо* 2 (Обрад), *Бане* 4 (Бранимир, Бранислав и Бранко 2), *Бањо* (Бранислав), *Бајшо* 2 (Братимир и Радомир), *Баћо* (Чедомир; хипокористик дали рођаци у значењу „добар брат“, а остали прихватили); *Баџо* (Благоје), *Бис'а* (Ј'убиша), *Бис'о* (Ј'убомир), *Блаћо*

Светозар), *Мџмир* (Момчило), *Мџмо* 8 (Момчило 7 и Мџмчило), *Мџшо* (Мџмир), *Мул'е* (Милорад), *Најо* (Милан), *Нане* 2 (Зџран и Милан), *Неџо* (Недељко), *Нено* 3 (Ненад), *Нешко* 5 (Небојша и Ненад 4), *Нино* (Милован), *Нџво* (Нџвак), *Нџо* (Нџвица), *Пајо* (Павл'е), *Пал'о* (Павл'е), *Паћо* 2 (Спасоје), *Пеџо* (Предраг), *Перица* 2 (Петар), *Периша* (Петар), *Перо* 3 (Петар), *Раде* 11 (Радисав 2, Радоје 2, Радојица, Радџко 2, Радџман, Радомир, Радоња и Радослав), *Рајко* 2 (Радован и Радомир), *Рајо* (Рајко), *Рака* (Радџко), *Рако* (Радован), *Рал'е* 2 (Радоје и Радџко), *Ранџо* 2 (Аранџе и Ранџелко), *Ранко* 2 (Мил'ијанко и Радован), *Рајко* 2 (Радивоје и Радомир), *Рашо* 4 (Радован, Радомир и Радонья), *Рџдо* 2 (Милорад), *Сандра* (Ал'ександар), *Саца* (Ал'ександар), *Светшо* 4 (Светислав 2 и Светозар 2), *Сица* (Симо), *Славко* 4 (Славиша), *Славо* (Славол'уб), *Слобо* 4 (Слободан 2, Слобџдан и Слобџдан), *Србџнда* (Србол'уб), *Срџбин* (Србол'уб), *Срџо* 3 (Србол'уб), *Срџо* 5 (Срџан), *Стианко* (Станислав), *Стиџево* 3 (Стеван), *Тано* (Станислав), *Тико* 2 (Тикомир), *Тина* 4 (Милутин), *Тиша* (Светислав), *Тџдо* (Тџдор), *Тџмица* (Томислав), *Тџмо* 4 (Томислав), *Тџно* (Антџније), *Трико* (Трифун), *џаки* (Славко), *џамо* (Часлав), *џобо* 2 (Слободан), *џака* (Часлав), *Цвејо* (Цветко), *Цџка* 3 (Цветко), *Цџко* (Цветко), *Чајо* 2 (Часлав), *Часко* (Часлав) и *Чџдо* 7 (Чџдомир 6 и Чџдомир); *Ана* (Анка), *Анка* (Јованка), *Банка* (Бранка), *Банна* (Мил'ијана), *Банка* (Зџрица), *Беба* 4 (Зџрана, Мирка, Славница и Станимирка), *Бикица* (Бил'ана), *Бил'а* 3 (Бил'ана, Бил'ана и Добрила), *Бина* (Л'убинка), *Бица* (Блажџенка), *Блатџјка* (Милунка), *Блажја* (Блажџенка), *Бџжсана* (Бџжидарка), *Бџја* (Бџјана), *Бџса* 4 (Босил'ка 3 и Босил'ка), *Бранка* (Бранкица), *Буба* 3 (Анџа, Савка и Стамена), *Буда* (Будимка), *Вана* (Јованка), *Вана* (Јованка), *Васа* 2 (Васил'ија и Васил'ка), *Веки* (Верица), *Вџра* 4 (Верица), *Вџра* 7 (Верица), *Вџса* 4 (Вџсна), *Вџска* (Весел'инка), *Виџа* (Видосава), *Вики* 2 (Виџол'џета и Виџол'џета), *Вина* (Винка), *Вийка* (Викџџрија), *Влаџа* (Влаџанка), *Вука* 3 (Вукица и Вукосава 2), *Воја* (Војка), *Гаја* (Драгица), *Гана* (Драгана), *Гана* (Јаворка), *Гина* (Ангел'ина), *Гџа* (Гџрица), *Гџра* 3 (Гџрица 2 и Загорка), *Гџца* 3 (Горџана 2 и Гџрица), *Грџџа* (Грџџана), *Дана* (Даниџџела), *Данка* 2 (Даница), *Данче* (Даниџџела), *Дара* 3 (Даринка), *Дарка* (Даринка), *Даца* (Вџсна), *Дџса* 8 (Дџсанка 7 и Рџжа), *Динка* 2 (Миладинка и Вукадинка), *Дџбица* (Дџбрица), *Дџбра* 3 (Дџбрица 2 и Добрила), *Дџстиа* (Дџстана), *Драја* 3 (Драгинья), *Дуда* (Радунка), *Дука* (Душанка), *Дуџка* 8 (Душанка), *Бука* 2 (Бурџа), *Бука* 1 (Бурџа), *Зџиша* (Розџета), *Златиша* (Златана), *Зџки* (Зџрица), *Зџра* 7 (Зџрица), *Зџрка* (Зџрица), *Јанка* (Јул'ија), *Јџла* 6 (Јегл'ика, Јел'џена 2, Јел'ица 2 и Јелка), *Јована* (Јованка), *Кайша* (Катарина), *Каџа* (Катарина), *Кџиша* (Никџл'џета), *Л'џева* (Мил'џева), *Л'џџса* (Л'џџпосава), *Лџла* (Светлана), *Лџџа* 3 (Л'џџпосава), *Лџџџосавка* (Л'џџџпосава), *Лџџиша* (Виџол'џета), *Лџиџа* 4 (Адалаиџа и Л'џиџија 3), *Лџина* (Мал'ина), *Лџава* (Слава), *Лџал'а* 2 (Мил'џена и Милосава), *Лџана* 7 (Мил'ијана 6 и Мил'ијана), *Лџил'а* 14 (Л'џиџија, Л'џил'ана 11, Љил'ана и Миџомирка), *Лџуба* (Л'џубица), *Лџуба* 6 (Л'џубица), *Лџул'а* (Бранка), *Лџуна* (Милунка), *Лџуйка* (Л'џубица), *Маџџа* (Магдал'џена), *Маџра* 7 (Весел'инка, Марија 4, Мариџа и Наџаша), *Маџрица* (Ма-

рија), *Маца* (Мал'ина), *Мика* 9 (Мил'унка, Мил'ијана 2, Мил'ица 3, Мил'ка 2 и М'мирка), *Мика* 2 (Милосава и Станимирка), *Мики* 2 (Марина и Станимирка), *Микица* 2 (М'мира и Станимирка), *Мила* 2 (Мил'ијана и Мил'унка), *Мил'а* 2 (Милосава и М'иомирка), *Мил'а* 2 (Мил'ена и Мил'ица), *Мил'ка* (Мил'ица), *Мира* 3 (Миланка, М'иомирка и Мирославка), *Мирка* (Мирка), *Мируна* (Мирка), *Мийа* (Митра), *Мица* (Мил'ена), *Мица* 5 (Мила, Мил'ица 3 и Цмил'ана), *Мишка* (М'иомирка), *М'ка* 2 (Мил'јка и М'мира), *М'ма* 3 (М'мира), *М'ша* (М'мирка), *Нада* 3 (Јованка и Надица 2), *Наца* 2 (Наташа), *Нела* (Данијела), *Нена* 2 (Мил'унка и Невенка 2), *Нера* (Неранца), *Нешка* (Снежана), *Нуна* 2 (Мил'унка), *Олиа* (Олигица), *Ола* (Ол'ивера), *Пека* (П'ерса), *Пека* 2 (Петкана), *Перка* (П'етра), *Рава* (Рави'ојла), *Рада* 11 (Радмила 5, Рад'јка, Радосава, Ратка 3 и Станисава), *Раја* 2 (Рајка), *Рајка* (Рада), *Ранџа* (Цвета), *Ранче* (Ранка), *Рајка* 2 (Радмила и Радосава), *Риска* (Рисима), *Роса* (Росанда), *Ружа* (Ружица), *Рул'е* (Ружица), *Савка* 2 (Савета), *Сења* (Сенка), *Слава* (Славица), *Славка* 2 (Славица), *Слаџа* 5 (Слаџана 4 и Слаџана), *Слоба* (Слободанка), *Снежка* 2 (Снежана), *Снешка* (Снежана), *С'јка* (С'ња), *С'јица* (С'јка), *Среја* (Сретана), *Сид'јка* (Станија), *Сиб'ја* (Стојана), *Суза* 2 (Сузана), *Т'ира* (Станица), *Така* 2 (Наталија и Станица), *Тана* 3 (Светлана 2 и Станица), *Тана* (Станица), *Таня* 2 (Сретана и Татијана), *Таца* (Станица), *Тина* (Вал'ентина), *Тода* (Т'дорка), *Б'ира* (Бранка), *Б'ика* (Ранка), *Б'ана* 2 (Бранка и Мил'ијана), *Б'ера* (Марија), *Цил'а* (Босил'ка), *Цица* 2 (Ангел'ина и М'мирка), *Цмил'ка* (Л'ил'ана) и *Ш'ол'ка* (Слободанка).

На први поглед види се да је укупан фонд хипокористика сразмеран укупном фонду званичних личних имена (374 : 383), док је тај однос у оквиру мушких и у оквиру женских антропонима нешто друкчији (214 : 196 и 160 : 187). У мушком роду, дакле, преовлађују хипокористици, а у женском званична имена. Надмоћ хипокористика лако је објашњива. Овај вид именовања, наиме, има неограничене могућности образовања (од сваког облика могу се правити, и праве се, нове форме) и постаје и живи у разним срединама, те није реткост да носиоца једног имена једни ословљавају једним а други другим хипокористиком (нпр. *Мики* — најмлађи, *Мил'е* — старији), Наравно, честа је и појава образовања истог хипокористичког лика од више антропонима (нпр. м. *Раде* и ж. *Рада*), али она далеко мање утиче на ограничење фонда именослова него што остали чиниоци (пре свега склоп имена) утичу на његово умножавање. Најчешће форме међу мушким хипокористцима јесу *Мијо* (јавља се 14 пута, од четири имена), *Миле* (12 пута, од десет имена), *Мишо* (12, девет пута од шест „одговарајућих имена” и три пута од три „неодговарајућа”), *Раде* (11, од осам) и *Мишко* (10, шест пута од пет „одговарајућих” и три пута од три „неодговарајућа”), а међу женским — *Љиља* (14, 13 пута од два „одговарајућа” и једном од „неодговарајућег”), *Рада* (11, десет од четири „одговарајућа” и једно од „неодговарајућег”), *Мика* (девет, од пет), *Деса* (осам, седам од једног „одговарајућег” и једно од „неодговарајућег”) и *Душка*: осам, од једног. (Поменута су „одговарајућа” и „неодговарајућа” имена. Реч је, у ствари, о пракси прављења хипокористика од имена које дотична особа носи, у првом случају, и појави када

се хипокористик „позајмљује”, тј. када се не гради од антропонима личне особе, него се узима нека, из било ког разлога, допадљива форма, нпр. Ацо уместо Властимир. Исто тако, постоје неки „општи” хипокористички облици, који настају, као и претходно поменуће форме, независно од имена која замењују или допуњавају, нпр. *Мишо* или *Беба*.) Знатно мањи број женских хипокористика него мушких и нешто мањи него одговарајућих имена могуће је објаснити друштвеним односима у Гораждевцу. У овој средини, наиме, у време сакупљања ове грађе владали су патријархални односи, у којима је улога жене на јавној сцени била иза улоге мушкарца, па се слабије учешће жене у друштвеном животу одразило и на незванични део именослова. Жена је, дакле, била мање од мушкарца у прилици да добије нови хипокористик, па је најчешће остала позната по званичном имену и незваничном, које су јој дали породица, суседи и (углавном од Другог светског рата) школа.

Међу мушким хипокористичким облицима највише је двосложних форми с дугоузлазним акцентом на првом слогу и наставком *-о*, нпр. *Божо* (отприлике половина свих образовања), затим долазе двосложни облици с краткосилазним акцентом на *-а* (*Бага*), с истим акцентом на *-ко* (*Мишко*), с дугоузлазним акцентом на *-е* (*Бане*), с дугосилазним акцентом на *-ко* (*Вељко*), с краткосилазним на *-е* (*Гане*) и променом по другој деklinацији (*Ганеша*, *Ганешу*), с краткоузлазним на *-и* (*Боки*) и нестабилизованом деklinацијом (као, уосталом, и у говору Метохијског Подгора-*уј*. Стијовић 1981, 262—263) и, на крају, типови разних мање продуктивних образовања, од тросложних ликова са разним суфиксима (нпр. *Дагуле*, *Љубица*, *Перица*, *Србенда*), преко двосложних (*Драган*, *Мисић*, *Момир*), до једносложних (*Ђон* и *Љан*). Код женских хипокористика дво-члана форма на *-а*, с дугоузлазним акцентом на првом слогу, представља основни тип овог именовања (с више од половине свих образовања), а следе облици на *-а* с краткосилазним, па с дугосилазним акцентом, а затим нови хипокористички тип на *-и* и појединачне форме, укључујући и оне на *-че*. Дати спискови, иначе, показују да није занемарљив број антропонима који се у истом лику јављају и као званично лично име и као хипокористик, као и да се хипокористици практично образују од свакога слога, а понекад је за њихово грађење довољна елиминација или замена једнога гласа (*Јована* од Јованка; *Марица* од Марија) или промена акцента (*Мирка* од Мирка). Ваља, на крају, рећи и то да је у Гораждевцу записан и један хипокористик направљен од презимена (*Кане*, од Кастратовић), као и да је неколико оваквих облика образовано од надимака (неких и самих хипокористичких): нпр. *Бећо* од Бећко, *Пира* од Пирка и др. (в. даље, у списку надимака).

Надимци

Списак који следи садржи надимке и имена (у загради) њихових носилаца, као и коментаре уз неке облике, који су добијени од информатора. Дају се прво мушки, па женски надимци:

Бан (Јован), *Бека* (Мил'ивоје), *Беко* (Мииодраг), *Бел'а* (Никџла; био „бео“ у детињству), *Бел'и 2* (Недџл'ко и Радџко; оба су „бел'и“), *Бел'о* (Мираш), *Бена* (Бранислав; према јунаку неког филма), *Бећо* (Милан; „бео“ је), *Бећко* (Милан; „бео“ је), *Бибо* (Зџран), *Будра* (Момчило), *Бул'о* (Милош; има „бул'аве“ очи), *Буцко* (Предраг), *Вийико* (Павл'е; витак је), *Гал'о* (Гџран; црн је), *Гуци* (Милан; „тако вабио гуриће“), *Дайић* (Л'убиша; личи на бабу „Дату“), *Дул'ко* (Славиша; висок је), *Бел'е* (Мил'ић), *Бибо* (Звџздан), *Буй*; (Зџран; црн је), *Жуици* (Момчило; плав је), *Зубо* (Мииодраг; надимак му дала деца кад је сломио зуб), *Јус* (Вџско), *Канцо* (Радомир), *Кицо* (Мииодраг), *Кифл'е* (Ранко; деца му дала надимак зато што је стално куповао кифле — в. ниже Мојсо), *Клојо* (Десимир; „има клопаве уши“), *Кнећо* (Чџдомир; муцао док је био мали), *Кџкан* (Десимир), *Кџко* (Бџрко; док је био мали сам себе тако звао), *Л'ејџа* (Срџтко; био немирна беба, стално излазио, тј. „л'етео“ из колевке), *Мојсо* (Ранко; стално куповао кифле код пекара Мојса — в. горе Кифл'е), *Мрјуд* (Мил'исав), *Мул'е* (Пџтко), *Мурјо* (Драган), *Муса* (Пџтар), *Нуно* (Ил'ија), *Њџсо* (Јуџгомир), *Пајџо* (Иван; по Павлу Вујисифу), *Пацџо* (Милован), *Пил'е* (Милосав; звали га Мил'е, затим Мил'е Пил'е и, на крају, Пил'е), *Плџви* (Мииодраг; плав је), *Пуцџо* (Вџлџмџр), *Рџкан* (Гџран), *Роко 2* (Гџран и Жарко), *Руза* (Драган; кад је био мали некој Руџи говорио Руза), *Суки* (Милан; плав је), *Суро* (Душан; плав је), *Тане* (Милџмир), *Танко* (Милџмир), *Тайџаран* (Драгол'уб; „кад иде поскакује“), *Тџмо* (Бранко; по јунаку из неког филма), *Тџша* (Вџџин), *Трај* (Звонимир), *Трбо* (Мииодраг; пуниџи дечак), *Трико* (Милан; личи на неког човека са овим именом), *Туиџа* (Милосав), *Ћанџиџа* (Бранислав; према погрешном изговору речи „торба“ на арбанашком), *Ћајџо* (Милорад), *Ћубо* (Л'убиша), *Ћуни* (Мџрко), *Цакан* (Стеван), *Цџка* (Слободан), *Црни* (Славиша), *Чџрџо* (Милџтин), *Чујџо* (Бранимир; има велику косу), *Цул'е* (Зџран), *Шил'о 2* (Бџрис и Мииодраг; обојица су мршави), *Шил'ук* (Драгомир; надимак добио због тога што је „мал'и“), *Шџџо* (Мил'исав), *Шул'е* (Станислав), *Бека* (Мџмирка), *Бџлка* (Стана; у детињству била плава), *Буиџа* (Л'убица), *Буџа* (Крџтина), *Гара 5* (Бранка², Јаџода, Мџмирка и Светлџна; све су црнке), *Дайџа* (Марта; личи на бабу са овим именом), *Лџдла* (Станица), *Лџбла* (Мџмирка), *Мџда* (Марина), *Мџца* (Драгица), *Мџнка* (Славол'упка), *Ол'џва* (Вуџкица; надимак добила по јунакињи из цртаног филма), *Пџра* (Вџрица; изведено од Пирка — в.), *Пџрка* (Вџрица; надимак је добила тако што је за поточић Бирка рекла Пирка), *Руџа* (Соџа), *Сџка* (Л'убица), *Сурка* (Бџрка; плава је) и *Чџча* (Станимирка).

Фонд личних надимака, као што показује дати списак, садрџи 90 облика, с односом мушких и женских антропонима 4 : 1 (72 : 18). И овде ваџа истаћи оно што је речено у одељку о хипокористичима: да се учешће жене у друштвеном животу одразило на фонд незваничних женских имена, и то највише на број надимака.

Морфолошка структура ових форми у оквиру јџдног општег погледа на антропонимију не изискује посебну анализу, а настапак облика је у неким случајевима јасан сам по себи (нпр. надимци изведени од назива

за боје), у неким су га објаснили информатори, док је често остао необјашњен. У сваком случају, највише ових образовања живи паралелно са званичним именима и хипокористицима (свака форма у одговарајућој средини), док су нека скоро у потпуности преузела функцију званичног имена, потиснувши облике двеју поменутих категорија (који ће остати записани у надлежним институцијама, односно запамћени или употребљавани у најужој породици или некој другој средини).

ЛИТЕРАТУРА

Бошњаковић 1987 — Жарко Бошњаковић, *Ономасџика Срема*. — Ономатолошки прилози, Београд (Српска академија наука и уметности. Одељење језика и књижевности. Одбор за ономастику), 1987, књ. VIII, 316—318.

Букумирић 1983 — Милета Букумирић, *Из ратарске лексике Гораждевца (код Пећи)*. — Прилози проучавању језика, Нови Сад (Институт за јужнословенске језике Филозофског факултета у Новом Саду), 1983, књ. 19, 71—105.

Букумирић 1984 — Милета Букумирић, *Прилог познавању њворбе именица у говору Гораждевца*. — Прилози проучавању језика, Нови Сад (Институт за јужнословенске језике Филозофског факултета у Новом Саду), 1984, књ. 20, 153—156.

Букумирић 1992 — Милета Букумирић, *Пасџирска лексика села Гораждевца*. — Зборник за филологију и лингвистику, Нови Сад (Матица српска. Одељење за књижевност и језик), 1992, књ. XXXV/1, 161—193.

Грковић 1983 — Милица Грковић, *Имена у Дечанским хрисовуљама*. — Нови Сад (Институт за јужнословенске језике Филозофског факултета у Новом Саду), 1983, стр. 220.

Ивић 1985 — Павле Ивић, *Дијалектологија срџскохрватског језика. Увод и џтокавско наречје. Друго издање*. — Нови Сад (Матица српска), 1985, стр. 215 + дијалектолошка карта џтокавског наречја.

Пешикан 1984 — Митар Пешикан, *Зейско-хумско-рашка имена на џочетку џурскога доба*. — Ономатолошки прилози, Београд (Српска академија наука и уметности. Одељење језика и књижевности. Одбор за ономастику), 1984, књ. V, 1—176.

Радуновић 1991 — Благоје Радуновић, *Гораждевац. Сведочансџва о древном селу код Пећи*. — Краљево (Слово), 1991, стр. 143.

РЛИ — Милица Грковић, *Речник личних имена код Срба*. — Београд (Вук Караџић), 1977.

Стијовић 1981 — Светозар Стијовић, *Ономасџика средишњег дела Мейхоџијског Подгора*. — Ономатолошки прилози, Београд (Српска академија наука и уметности. Одељење језика и књижевности. Одбор за ономастику), 1981, књ. II, 197—336 + карта Метохијског Подгора.

Стијовић 1988 — Светозар Стијовић, *Савремена ономасџика Косова и Мейхоџије*. — Зборник округлог стола о научном истраживању Косова (Научни скупови Српске академије наука и уметности, књ. XLII), Београд, 1988, 121—126.

Стијовић 1991 — Светозар Стијовић, *Сеобе и ономасџика*. — Баштина, Приштина (Институт за проучавање културе Срба, Црногораца и Муслимана), 1991, свеска 1, 21—35.

Стијовић 1994 — Светозар Стијовић, *О неким џијовима анџройонима у јужној Мейхоџији*. — Зборник Филолошког факултета Универзитета у Приштини, Приштина, 1994, књ. IV, 175—178.

Стијовић 1996 — Светозар Стијовић, *Пољед на џозајмџенице у срџском именослову. О лексичким џозајмџеницама*. — Зборник радова са научног скупа Стране

речи и изрази у српском језику, са освртом на исти проблем у језицима националних мањина (Градска библиотека, Суботица, 18—20. октобар 1998), Суботица — Београд (Градска библиотека Суботица, Институт за српски језик Српске академије наука и уметности), 1996, 165—172.

Стијовић 1997 — Светозар Стијовић, *Развој српске ономастичке науке у последњој четвртици века*. — Јужнословенски филолог, Београд (Српска академија наука и уметности и Институт за српски језик САНУ), 1997, књ. LIII, 203—210.

Светозар Стијовић

ОБ АНТРОПОНИМАХ СЕЛА ГОРАЖДЕВАЦ (близ г. ПЕЧ)

Резюме

В работе представлена целостная картина антропонимии Гораждеваца — самого большого села северной Метохии. Материал распределен по категориям с релевантными данными о каждой из них, а также с изложением общей точки зрения как по отношению к этой категории, так и по отношению к отдельным ее элементам. Перечислены все официальные фамилии нашего и далекого времени, как и неофициальные фамилии, а также семейные прозвища. Здесь же указано на их происхождение, на количество семей с этими фамилиями, на их семейный праздник в честь святого — покровителя семьи („Слава“) и т.д. Зафиксированы и все личные имена, гипористики, прозвища с указанием на их частотность. Там, где речь идет об именах новейшего времени или тех, которые необычны для сербских личных имен, указывается на год рождения носителя этого имени с целью установления начала процесса нововведений в ономастиконе. К гипористическому имени дается и подлинное имя с тем, чтобы можно было указать на способ образования этих антропонимов; прозвища сопровождаются пояснениями (если есть возможность использования соответствующих данных), указывающими на источник их происхождения. В особую рубрику выделены личные имена, которые не зафиксированы Словарем личных имен.

На основании представленных материалов автор приходит к выводу, что фамилии образованы в основном от патронимов (Здравковић, Стевановић), хотя встречаются и с этнической основой (Колашинац), или произведены от этнонимической основы (Србљак). Раздел, в котором анализируются фамилии, дополняется сведениями о существовании и дубликатов фамилий типа „Крстић“ — „Крстовић“ с указанием на то, что первый вариант для данного диалекта нетипичен и введен административным путем.

Заключительной констатацией является следующее: личные имена в большинстве своем образованы от славянских основ (Мил-, Рад-, Драг- и Вук-), реже бывают христианские (Марко, Ангел'ина) и еще реже это заимствования новейшего происхождения (Адалаида). Антропонимия Гораждеваца указывает на определенную специфику по отношению к антропонимии других, более или менее удаленных от этой территории, сербских краев, и одновременно с тем здесь сохраняется континуитет по отношению к историческому наследию этого края.

Что касается гипокористических имен, то в этом случае установлено, что они образованы чаще от имен мужского, чем женского рода, что можно объяснить общественным статусом женщины. Фактографический материал указывает на большое количество возможностей образования гипористических имен от одного имени (Ика, Ико, Икша, Ицо и Ичо — от Илија), а также на возможности образования одного и того же гипокористического имени от нескольких имен (Бане — от Бранимир, Бранислав и Бранко). Выявлено и объяснено образование гипокористических имен от так называемых „соответствующих“ имен (Мишо — от Милош) и от „несоответствующих“ (Мишо — от Обрад). К этому даны и общие гипокористические формы (Миша, Беба), которые также образуются независимо от имен, которых они заменяют. Отдельные формы гипокористических имен сопровождаются некоторыми общими примечаниями.

В связи с прозвищами установлено, что больше всего таких образований существует параллельно с официальными именами, как и гипокористическими, а некоторые из них почти полностью приняли на себя функцию официальных имен.